H. XII. h 18 30970/P 50471

DISPUTATIO
INAUGURALIS CHIRURGICO - MEDICA
DE

HÆMORRHAGIA VULNERUM,

QUAM
SUB DIVINA GRATIA
EX DECRETO ET AUTHORITATE
GRATIOSI MEDICORUM ORDINIS
IN
CELEBERRIMA ACADEMIA BASILEENSI
PRO
SUMMIS IN MEDICINA HONORIBUS ET
PRIVILEGIIS DOCTORALIBUS
LEGITIME OBTINENDIS
PUBLICO ERUDITORUM EXAMINI
SUBMITTIT

JOH. HULDRICUS KAUFF,
TURGOVO-WELHAUSENSIS.

Ad Diem 23. Julii, MDCCXLIII.
Horâ, locoque consuetis.

Typis, JOH. HENRICI DECKERI, Academiæ Typogr.

WELLCOME
LIBRARY
INSTITUTE

DISPUTATIONIS INAUGURALIS CHIRURGICO-MEDICÆ DE HÆMORRHAGIA VULNERUM

Caput I.

Quod ſi in Corpore humano ab externo quodam corpore duro & acuto vel etiam obtuſo facta ſit cohæſio ſoluta, eaque recens & cruenta partis alicujus mollis; eam omni tempore Vulneris nomine donatam in Medicorum Scriptis legimus, ac per traditionem etiam novimus. Corpora autem externa vulnerant, dum vi quadam in Corpus humanum quieſcens, motum, reſiſtens impingunt & hinc motu, vel preſſione unitatem ſolvunt; vel & cum C. H. in ea ſimiliter aut quieſcentia, aut in motu exiſtentia & reſiſtentia impetu certo incurrit. Ex quiquibus nunc facilè apparet, quomodo vulnus ab ulcere, fracturâ, fiſſurâ, contuſione &c. diſtinguatur: in ulcere enim, quamvis ſit etiam partium cohærentium antea ſolutio, hæc non a corpore externo ſtatim producta eſt, neque cruenta ordinariò, niſi aliquando in cancris exulceratis, aut aliis ſimili modo mali moris ac pravæ indolis ulceribus; Ubi tamen porrò notandum eſt, vulneris nomen ſæpè in multis caſibus retineri ad conſolidationem usque, quamvis neque recens ampliùs, neque cruentum

ſit, ita ut tum ſufficiens nota diſtinctionis a cauſa ſumatur, quæ in ulcere ordinariò interna vel quaſi interna, in vulnere verò externa eſt, ac immediatè a corpore duro proficiſcitur. In fractura & fiſſura partium cohæſio ſolvitur in oſſibus a corpore externo. Verum in contuſione, quæ eſt læſio a corpore duro & obtuſo per motum, reſiſtentiam, morſum, preſſum multa vaſcula ſimul confringente, aperiente, (1.) ſæpè idea vulneris juncta habetur, & diſcrimen a ſolo corpore duro & obtuſo cuticulam & cutim auferente, vel etiam relinquente ſicque contuſionem cruentam vel non cruentam faciente petitur. (2.) Ita ut plurimum quoque in fractura ab accumulatione vulnuſculorum cum contritu ſolidorum ac vaſculorum idea vulneris & contuſionis ſimul oritur.

§. 2. Vulneris (§. 1.) effecta multa ſanè, eaque varia admodum ſunt, quæ pendent a diverſitate corporis vel inſtrumenti vulnerantis, ratione magnitudinis, figuræ, duritatis, gravitatis vel ponderis, materiæ, quæ aliquando venenata, ut tela veterum &c. vis ac modi, quibus adigitur, cum vel ſine ablatione partis ex vulnere, aut etiam relicto quodam heterogeneo in vulnere. Varia quoque reddunt vulnerum effecta ſexus, ætas, temperies, reſiſtentia & poſitura corporis, dum ſauciatur, hujus partes; regio, anni tempeſtas, animi pathemata &c. diverſa; ſicut præter Experientiam quotidianam Chirurgorum ſcripta abundè teſtantur. Ex phœnomenis vulnerum verò, cum unicum, ſæpè non ſolum valdè periculoſum, ſed & lethale, pro Specimine hocce Inaugurali Med. elegerim, reliquorum explicatione ſuperſedeo.

§. 3. In omni vulnere ſi ſanguis ex laceratis, diſciſſis, vel aliò quocunque modo apertis vaſis arterioſis venoſisve, majore, vel minore rivulo cum impetu erumpat, hic effluxus omni tempore Hæmorrhagia Vulnerum appellata fuit, nomine a Græc. derivato ſc. ἀπὸ τȣ̃ αἵματος ϗ

ῥα-

(1.) Boerhaav. Aphor. 321. (2.) Contuſio cruenta aliâs etiam vulnus colliſum dicitur.

'ῥαγῆναι; quæ, quamvis ſignificatione vocabuli propria non niſi copioſum ſanguinis cum impetu exitum denotat, ſæpè tamen a nonnullis & pro quovis cruoris effluvio latiori ſenſu ſumitur. Priori modo non quælibet vulnera comitatur, ſiquidem haud rarò vulnera incidunt, e quibus vix guttulæ quædam ſanguinis effuſæ Hæmorrhagiæ vulneris nomen non merentur. At poſteriori ſenſu in omni vulnere & aliis quoque à cauſis internis productis vaſculorum ſanguiferorum diſruptionibus effectus ſemper eſt inſeparabilis, pro magnitudine cauſæ tamen ſicut in prioris ſignificationis Hæmorrhagiâ varius gradu &c.

§. 4. Vulnus eſt ſolutio partium mollium continuarum recens & cruenta a corporibus duris &c. facta §. 1. ſed hæ partes docente Anatomia conſtant omnis generis vaſis arterioſis, venoſis, lymphaticis, intra quæ ſanguis & lympha moventur, nervis, fibris &c. ita quidem, ut nullum detur punctum vel minimum cuticulâ exceptâ, in quod ea non perveniant, & quod vel minimâ acicula læſum non aliquid ſanguinis evomat; id etiam injectiones, microſcopia & experimenta abundè confirmant. Quare neceſſe eſt in omni vulnere ſanguis ex diſruptis, diſcerptis, aut quovis alio modo apertis vaſis, arterioſis venoſiſve exeat, ac effectum ejus inſeparabilem conſtituat §. 3. ni cauſa impediens ſtatim inter vulnerationem acceſſerit. Cauſa itaque proxima eſt apertura vaſculorum & motus ſanguinis fluidi §. 4. Cauſæ verò antecedentes ſunt corpora & inſtrumenta quævis dura acut. vel obt. vi applicata §. 1. quæ, prout plura, vel pauciora, majora vel minora, arterioſa venoſave vaſa lacerando, ſcindendo, pungendo in diverſis corporis noſtri partibus aperiunt, diverſas eorum hiatus faciunt, & ſanguis in iis diverſæ fluiditatis ac indolis, vario intenſitatis celeritatiſque gradu movetur; ita etiam variam ſanguinis effuſionem ſeu hæmorrhagiam pariunt, nempè nunc largam & vehementem, nunc verò modicam ac mitem, adeoque modo magis, modo minùs periculoſam, curatu hinc etiam

 plus

plus minusve difficilem, vel & prorsus insanabilem. In arteriis namque quia sanguis majore impetu ac velocitate fluit, ex his læsis etiam copiosiori rivulo prosilit, quam ex venis simili modo apertis. Plures arteriæ & venæ vulneratæ eodem tempore majorem sanguinis copiam cæteris paribus ejiciunt, quam pauciores in iisdem circumstantiis; aliâs enim fieri potest, aut ex uno arteriæ vel venæ trunculo tantum sanguinis expellatur, quantum ex pluribus ejus ramulis eodem temporis spatio, ni a vicinis partibus, vel ipsorum vasculorum inæquali actione vel & aliundè causa impediens detur; istud autem fieri existimo, quando diameter hiatuum simul sumtorum in ramulis æqualis est diametro aperturæ factæ in eorum trunculo; Immo etiam si hæc major sit illis unitis, majorem quoque sanguinis quantitatem cæteris paribus emittet illis pluribus. Undè porrò Experientia testatur, hæmorrhagiam notabiliorem sequi arterias & venas majores, aut hiatus saltem majores factos inter vulnera inflicta. Nonne quotidiè observatur, in Venæsectionibus facto parvo vulnusculo parum sanguinis extrahi, multum verò lato vulnere educi? Quam ob rem Boerhaavius (1.) inter cautelas Phlebotomiæ generales commendat semper latum vulnus secando venæ infligendum. Arteriæ & venæ integræ dissectæ ut plurimum minùs vehementem hæmorrhagiam excitant, quam dimidiatim tantum divulsæ; quippè imprimis arteriæ ob multam, quâ pollent, elasticitatem versus utrumque extremum se contrahentes atque inter vicina solida se recondentes sibimet sunt obturaculo (2.) quam ob rationem sæpè in chirurgicis, ubi per alia auxilia parum vel nihil proficitur, prorsus discinduntur. Largior quoque hæmorrhagia cæteris paribus excipit ordinariò arteriam venamve transversim aut oblique pertusas, quam secundum longitudinem incisas; fibræ enim a centro læsionis retrotractæ magnos statim hiatus efficiunt, per

(1.) Institut. §. 1231. (2) Boerhaav. Aphor. §. 159.

per quos ingenti rivo ſanguis elabitur, id quod in longitudinali ſectione haud ſemper obſervatur. Ex ſimili ferè ratione e vaſis penitus dilaceratis ac diſcerptis minorem ſanguinis copiam nonnunquam prodire animadvertimus. Nonne hoc confirmant vulnera a globulis ſclopetariis facta? e quibus ſæpè periculoſis parum tamen cruoris ab initio egredi cernitur. Cauſam equidem, quod me non latet, multi Chirurgorum, unicè adſcribunt eſcharæ a glande ignita in vulnere factæ, quam verò ob multiplicem rationem in omni caſu vulneris a globulis ſclopetorum inflicti pro vera ac unica cauſa non agnoſcimus. Haud parum diſcriminis hæmorrhagiæ vulnerum in ipſa quoque ſanguinis ſeu liquidi vitalis indole diverſa, ac motu per vaſa vario ponitur. Indoles ac natura ſanguinis ſi fluida valdè & acris vel & hujus motus per vaſa vehementior paulò ſit, in vulneribus ex læſis vaſis majore impetu, copia & velocitate effluere ſolet, quam ubi ſanguis paulò craſſior, lentior, minùs acris eſt, ac etiam motu minùs celeri & vehementi circumagitur; docet enim Experientia quotidiana, partes ſanguinis acriores ac fluidiores cauſis moventibus ac pellentibus minùs reſiſtere, adeòque facilius cedendo in motu majorem velocitatem acquirere; Undè neceſſariò etiam in vulneribus ex apertis vaſis majore impetu ac celeritate cæteris paribus exſilire, ſicque largiorem hæmorrhagiam inducere debet. At nunc contrarium obtinet in ſanguine minus fluido, cujus partes craſſiores, lentiores ac ſimiles cauſis impellentibus magis reſiſtunt, minus cedendo hinc in motu ſuo minorem cæteris ſimilibus quoque admittunt velocitatem, adeoque & mitiorem in vulneribus hæmorrhagiam adferunt. Præſente motu ſanguinis valido ac impetuoſo ex variis ſuis cauſis, quas hic recenſere nimis longum foret, ſanguis in ſauciatis copioſius ac velociùs vaſculis apertis quovis modo exire deprehenditur. Ex quibus nunc facilè intelligitur; quam ob rem ſcorbutici, cacochimici & omnes alii, ſanguine acri & valdè fluido præditi a levioribus quamvis cauſis & corporibus lædentibus

ſæpè

ſæpè nihilominus tam cruenta vulnera recipiant, tamque enormes hæmorrhagias patiantur; ita ut frequenter ex minoribus & quaſi minimis licet vaſculis, tamen effluxum ſanguinis ad ſummas usque debilitates, imò ipſam quoque mortem experiantur. Ex dentis arteriolâ læſâ hæmorrhagiam lethalem obſervavit & annotavit Stalpartius van der Wiel. (1.) plura alia exempla hac de re ut taceam. Quotidie namque Venæſectiones hoc ſatis manifeſtant, in quibus ob ſimiles rationes ſanguinem modo violenter & celeriter, magnâ copiâ, brevi tempore expelli, modo lentè ac parva quantitate & ſæpè guttatim emitti videmus. Eundem ſanè in eodem homine, diverſo tempore ob diſcrepantem ſui indolem quoad fluiditatem, copiam ac motum diverſo emanare rivulo ex vaſis apertis animadvertimus; aliquid cauſæ quidem & in ipſius vulnuſculi inflicti magnitudine, figura &c. hæret de quibus verò ſuprà jam egimus. Ex eodem fonte rationes haurimus, quare in levioribus vulneribus ſæpius ſanguinis fluxus ſponte ceſſet? quare in nonnullis febribus & aliis etiam morbis, vel & in hominibus ex motu nimio ſanguinem exæſtuantem habentibus e vena ſecta, aut vulneribus factis tanta liquidi hujus copia effundatur & contra? idem quoque in ſcarificationibus ac cæteris ſanguinem extrahendi modis dudum obſervatum eſt. A parte animi, nulla quidem eſt conditio, quæ immediatè in hæmorrhagia vulnerum aliquam mutationem ſeu varietatem excitat; quippè ira, metus, puſillanimitas prius motum cordis & ſanguinis circulatorii, ope ſpirituum animalium ſeu laticis nervei augendo vel imminuendo, aut depravando, hæmorrhagiam vulnerum quodammodo variam reddere poſſunt.

§. 5. Cum itaque hæmorrhagia vulnerum multiplex ac varia ſit. §. 4. erunt etiam hujus effecta multa & varia. Horum agmen ducit vaſorum exinanitio diverſi gradus

(1.) Cent. 1. Obſerv. 18.

dus pro diverſa copia ſanguinis effluentis; mox ſequuntur pallor, non tantum in vicinia vaſorum vulnere apertorum, verùm & in toto corpore, cordis motus debilis, quandoque tremor, undè & pulſus debilis, mollis, ſæpè etiam ob febriculam accedentem celer. Virium hinc lapſus, oculorum caligines, anxietates, animi deliquia, anæſteſia, & ni ſanguinis effluxus ceſſet, tandem frigus extremorum validum ac ſudor frigidus cum morte placida, quam tamen & convulſiones frequenter præcedere ſolent, præcipuè ubi ſimul notabiles partes nerveæ ac tendineæ læſæ fuerint. Atque hæc imprimis ordine ſe excipiunt in hæmorrhagia vulnerum largiori ac lethali, quando arteriæ, vel venæ majores læſæ ſunt. Ubi tamen obſervandum eſt, pallorem ac ipſa quoque animi deliquia nonnunquam in valdè timidis a metu mortis oriri, & ſæpè tum etiam efficere, ut ob ſanguinis appulſum imminutum, vel ad tempus aliquod fere ſublatum hæmorrhagia ſpontè ceſſet, vel faciliùs compeſci poſſit; protinus etiam motu reſtituto ipſa quoque hæmorrhagia redintegratur. Porrò in multis caſibus, quamvis hæmorrhagia ſuppreſſa ac vulnus perſanatum fuerit, nihilominus pallor, debilitas aliquamdiu manent; quandòque etiam aneuriſma ſive arteriæ in ſaccum dilatatio ſuccedit, vel in vena varix; immò non rarò Cachexia, Anaſarca, & Hydrops ſuperveniunt, quibus demum ægri lentè ſuccumbunt. Sanè hæc eſt ratio, ob quam Boerhaavius (1.) in cauſas fibrarum debilitatis & laxitatis nimiæ retulit jacturam nimiam humoris boni. Vaſa namque ſanguinis boni nimiâ copiâ orbata non ſolum debilitantur in toto corpore, verùm etiam ea liquida quoad quantitatem ac qualitatem præparare, ſecernere nequeunt, quæ ad ingeſtorum alimentorum debitam mutationem ac aſſimilationem abſolutè requiruntur; Undè ergò neque bonus chylus, neque bonus ſanguis producuntur, ſed horum loco cruditates, ſeroſitates, lentores, leucophlegmatia, hydrops cum imminuta,

(1.) Aphoriſm. §. 25.

ta , depravata, fublata nutritione fuperveniunt. Ipfa etiam Experientia confirmat , hæc non tantum fieri in hominibus fæpè robuftiffimis poft vulnera majora, verùm & poft alias evacuationes fanguinis & humorum nimias a caufis internis productas.

§. 6. Ex hactenus dictis nunc facile eft in diagnofi hæmorrhagiam vulnerum cognofcere , & in prognofi ejus exitum atque effecta varia prævidere. Qui enim fcientia anatomica partium corporis humani imbutus eft , ac imprimis in angeiologia vaforum magnitudinem , fitum , pofituram, diftributionem , connexionem &c. probè explorata habet , is ex fupra commemoratis hæmorrhagiæ vulnerum phænomenis ac circumftantiis preffius paulò examinatis & confideratè perpenfis ftatim deteget, cujus nam naturæ & præfagii hæmorrhagia fit in quolibet ferè vulnerum cafu ? Equidem in vulneribus thoracis , abdominis &c. cava penetrantibus horumque vifceribus læfis frequenter fanguinis per vulnus parum erumpit, fed omnis ferè in cava hæc ftillans diagnofin & prognofin primo intuitu minus evidentes reddere videtur ; quoniam verò in hifcè cafibus citò ingentes debilitates cum pallore ac reliquis ante jam recenfitis fymptomatibus obfervantur , figna profectò haud obfcura effe poffunt hæmorrhagiæ fi non lethalis , faltem fummè periculofæ. In vulneribus porrò etfi, quod haud rarò accidit, ab initio fanguinis rivus copiofus explorationem vulneris ordinariam & confuetam impediat , Chirurgus vel Medicus animo debitè volvens partem vulneratam, quæ arteriæ vel venæ in ea lædi potuerint, deindè inquirens modum, vim, quibus inftrumentum vulnerans magnitudinis , figuræ &c. var. applicatum fuerit , tamen omen hæmorrhagiæ ac vulneris varium facilè cognofcet , vel iterum ex modo enarratis effectibus mox intelliget. Nempè ut vulnera in genere, ita etiam hæmorrhagiæ confiderari poffunt : Vel tanquam abfolutè & inevitabiliter lethales, quales E. G. funt hæmorrhagiæ ex vulnere arteriarum aortæ, fubclaviarum,

viarum, vertebralium, carotidum, imprimis circa originem ex curvatura ſeu arcu aortæ, cæliacarum, meſentericarum ſuper. ſcilicet & infer. renalium, iliacarum; Venarum, Cavæ, ſubclaviarum, jugularium internarum, vertebralium, meſenteric. portarum, renal. iliacar. fortè & venæ azygos, aliarumque paulò majorum internarum ac viſcerum, e quibus ſanguis perpetim erumpens ſiſti tamen nequit; vel ut lethales quidem per ſe ſeu ſibi relictæ, arte tamen ſæpe ſanabiles, ſi peritus Chirurgus in tempore promta adhibeat auxilia: tales E. G. ſunt hæmorrhagiæ arteriarum brachialium, cubitalium, cruralium, tibialium, carotidum externarum &c. Venarum jugularium extern. aliarumque ſimilium majorum. Vel denique per accidens neglectu, aut errore Medici, Chirurgi, ſauciati lethales hæmorrhagiæ ſunt, quæ in ſe ſpectatæ ferè ſemper arte tolli poſſunt, aut etiam ſponte ſubſiſtunt. E. G. Si in cacochymicis, arteriis aut venis minoribus læſis, antequam ſanguinis effluxus ceſſet, acria ac ſtimulantia propinata eò deducant cruoris effuſionem, ut externis tum haud amplius cedat, vel cedens nihiloſecius lethalia illa effecta §. 5. poſt ſe trahat. Caſus certè ſunt infiniti, quorum hic vel iſte nonnunquam aliquid exceptionis patitur; hanc verò materiam fuſius exponere non conſtitui, cum magis ſit de pertractatione vulnerum in genere, quæ apud Bohnium (1.) Heiſterum (2.) & tot alios juxta omnes vel præcipuas circumſtantias legi poteſt. Veniam nunc ad hæmorrhagiæ vulnerum Curationem generalem.

(1.) De Offic. Med. dupl. Cap. de Renunc. Vulner.
(2.) Inſtit. Chir. Edit. Nov. Amſtel.

CAPUT II.

DE

CURATIONE HÆMORRHAGIÆ VULNERUM.

§. 1.

In curatione hæmorrhagiæ vulnerum ea ſtatim ex triplici fonte auxilia adhibenda ſunt, quibus quantocius ſanguinis effuſio compeſci poteſt; inter hæc ſimul viribus vitæ proſpiciendum eſt, & ubi hæmorrhagia deſinit, debilitas, ſi quæ ſupereſt, cæterique effectus tollendi, futuri verò, quantum poſſibile eſt, avertendi ſunt.

§. 2. Chirurgus itaque, ni hæmorrhagiam certò lethalem non attingere maluerit, vel aliquamdiu a copia ingenti ſanguinis nimio impetu erumpentis præpeditus fuerit, conetur ſtatim debita compreſſione per digitos, faſcias, ſplenia convenientia varia, tanquam methodo optima & maximè naturali ſanguinis effluxum arcere. (1.) Optimam hanc eſſe in pleriſque caſibus ſauciatorum ipſa Experientia quotidie docet, & ipſi vulnerati toties, ni animi abjectiores fuerint, ſanguinis rivulum intuentes ſpontè eam adhibent. Ea autem non tantum ſimpliciter ſanguinis exitum ſiſtit, ſed etiam partes & vaſa ſeparata jungendo, adunando, plurimum confert ad vulneris conglutinationem, modo tanquam nimia nullam inflammationem &c. producat. Magnitudinem, figuram, materiem faſciarum vel ſpleniorum, modum longitudinalem, lateralem, gradum compreſſionis &c. determinant circumſtantiæ vulneris & hæmorrhagiæ; de quibus plura evolvi merentur apud Heiſterum (2.) van Swieten (3.) & alios.

§. 3. Sæpe etiam adſtringentia applic. vel infuſ. fibras & vaſa

(1) Nonnunquam applicatur Inſtrumentum Gall. le Tournequet. (2) In Chirurg. Edit. rec. Amſtel. (3) Comment. in Aphor. Boerhaav.

vasa ad validiorem contractionem stimulando, sicque orificia vasorum apertorum claudendo, obturando, sanguinem verò coagulando juvant, cum vel sine magna compressione §. 2. Horum materiem Chirurgi ex farina volatili molitorum, pulvere gypsi, sanguine Dracon. Mastich. Lacc. Thur. Olib. Boli Armen. Terræ Sigill. musci arborei, spongiæ Cynosbatos, Bovistæ &c; In forma liquida, ex aqua frigidissima, spiritu vini simpl. rectific. & aliis pluribus componere solent. Hæc autem ut plurimum non nisi in minoribus vasis læsis conducunt, & ne in his quidem sine compressione superaddita; in majoribus enim, contractis quamvis per hæc vasis & coagulo sanguinis facto, thrombus natus sponte, vel impetu cruoris a tergo impulsi, vel & levi agitatione partis & loci vulnerati, facilè iterum cadit, sicque hæmorrhagia renovatur, ni continua pressio simul juncta id impediat. Ex quibus nunc clarè patet, quousque Adstringentia valeant? & quid statuendum sit de nonnullis horum? quæ quandoque à Medicis & Chirurgis pro arcanis ac infallibilibus omni in casu venduntur.

§. 4. In hæmorrhagiis supprimendis sat frequenter Chirurgi more antiquorum utuntur Causticis ignitis, sive Cauteriis actualibus; & corrosivis, seu Cauteriis potentialibus. Illa tanquam vivo igne ferri, aut aliûs metalli candefacti, vel & olei ebullientis applicato crustam inducendo sanguinis effluxum cohibent; hæc tanquam acerrima partes ac vasa, quibus adsperguntur, destruendo & quasi comburendo escharas faciunt, sicque cruorem emanantem reprimunt. Quoniam verò eschara horum applicatione facta citò vel tardè iterum separatur, periculum imminet hæmorrhagiæ recurrentis; Undè de his ferè eadem valent, quæ supra §. 3. de adstringentibus dicta sunt. Licet enim in multis casibus locum habeant, ordinariò tamen compressione indigent, & sine hac sæpè parum in se fructus habent.

§. 5. Quod si compressio §. 2. haud sufficiens videatur, & manus Chirurgi possit pervenire ad fundum partis

vulneratæ , ita ut vaſa majora aperta ritè detegi queant, filo tum circumſtricto certiſſimè ac citiſſimè hæmorrhagia cedit. Optimum eſſe maximeque ſecurum hunc modum, nemo facilè ignorat, utinam omni in caſu poſſibilis eſſet, ac omni tempore , ubi locum haberet, a chirurgis ſtatim adhiberetur ! Eheu ! quot ſauciatorum poſt prælia commiſſa non conſervarentur ! Eum verò amplè ac doctè expoſuit Exper. Petitus (1.) ; Multa quoque de hoc Clariſſ. van Swieten (2.) diſſerit ; habet quoque pleraque Excell. Heiſterus (3.) alios ut taceam.

§. 6. In caſibus , ubi arteriæ, neque nimis magnæ, neque cordi valdè vicinæ, tantum non integrè diſſectæ fili circumductum reſpuunt, ſanguinisque effuſio compreſſionem ſuffic. eludit, Chirurgi nonnunquam coacti ſunt integrè diſcindere arterias ; id quod vel ſimplici tum diſſectione, vel ſcarificatione peragunt , ac inſuper debitam compreſſionem adhibent. Revulſionem hic nihil juvare , niſi vaſcula læſa parva, & plethora adſit, cum Cel Boerhaavio (4.) ſtatuimus.

§. 7. Quo Chirurgus nunc ſcit ſtatim ab initio vulneris inflicti accuratius inquirere circumſtantias vulneris §. 1. 2. & hæmorrhagiæ §. 4. eò clariùs perſpiciet, quinam ex quinque modis diverſis hucuſque enarratis, & quasnam ob rationes in datis caſibus præferendus ſit, ut feliciores dein ſucceſſus intueri poſſit. Cæterum qua ratione vulnus tractandum ſit, animus non eſt in hac Diſſertatiuncula exponere; videantur de hac re ſuperius jam allegati Viri egregii, vel & alii ex probatiorum Chirurgorum turba.

§. 8. Inter hæc extus a Chirurgo peragenda, Medicus intus ſaluti ſauciatorum proſpicere debet. Quem in finem ſequentem ordinem in uſu remediorum diæteticorum & pharmaceuticorum commendabit : omnem vulnere ſaucii motum vel leviſſimum , & corporis agitationem, quantum poſſibile, vitent, ne iis ſanguinis effluxus augea-

(1.) M. de L'Acad. R. des Sciens. l'An. 1731. (2.) In Comment. Supr. cit. (3.) In Chir. ante alleg. (4.) Aphor. §. 219.

augeatur, vel foveatur; quam ob rem fæpè vulnerati in loco illo relinquendi funt, in quo vulnus accepere, modo neque frigus, neque calor, pluviæ fub dio, aut alia neceffitudo aliquando abfolutè translationem ejus indicent; fi fieri poteft locus decubitus fit in aere temperato, in lectulo non nimis calido; pro cibo vulnere invalidus non utatur, nifi jufculis farinaceis, hordeatis, avenaceis, vel & ex oriza; nonnunquam tamen etiam carneis cum tantillo fucci citri recent. & intra fingul. 24. horas bis nonnulla cochlearia plena gelatinæ ex Ras. C. C. Ebor. Rad. Scorzon. Acetos. cum pomo recent. Aurant. in jufculo foluta propinentur. Si ultra cibi quid appetat æger, quædam concedi poffunt ex molliffimis oleribus, ut Spinaciæ, Lactucæ, End.; ex radicibus v. g. Scorzoneræ, Cichorei &c. ex caulibus Afparagi, Betæ &c. ex fructibus Cinaræ, poma, pyra fubacidula ac fimilia alia, ita cocta ac præparata, ut neque calefaciant neque ftimulent; Lac & quædam lacticinia in nonnullis circumftantiis nihil nocent. At fugienda omnia aromata & falita nimium; hinc & potus ordinarius loco vini aut cerevifiæ fit ptifana ex Raf. Ebor. C. C. Rad. Scorzon. Fragar. Acetos. Paffiul. min. Hord. ficcato & fimilibus. Somnus fi deficiat, promoveatur leni quodam anodyno ex Syrup. Papav. err. vel alb. Violar. & Emulfion. Amygdal. fem. 4. frig. maj. min. ac aliis minus vehementis virtutis. Excretiones naturales alvi & urinæ fi cunctentur, mitiora tantum exigunt emollientia, humectantia, laxantia, lubricantia &c. ut ol. Amygd. dulc. recent. Lini, Syrup. de Alth. Fernel. de Endivia, jufculum carneum cum incoctione Malv. Mercurial. Violar. Butyrum recentiff. cum melle & panis cruftulâ affumend. &c. Animi affectus præcipuè vehementiores evitet æger omni ftudio; ficut enim corporis quies, ita etiam mentis tranquillitas hic maximè conducit.

§. 9. Ex fonte pharmaceutico multis fanè opus non eft: mitiora quædam refrigerantia, incraffantia ab initio hæmorrhagiæ vulnerum fufficere poffunt. E. G. ℞. Sem. Melon.

Melon. Cucurb. Endiv. Lactuc. Amygdal. dulc. ſine cuticul. aa. Drachm. ij. Aqu. Plantag. Portul. aa. Unc. IV. vel VI. F. Emulſ. Col. add. Syr. de Symph. Fern. vel Papav. Acetoſell. vel Acetoſ. Citr. â Unc. ſemis. Unicorn. foſſ. Drachm. ij. Nitr. Cryſt. Drachm. ſemis. vel Spir. Nitr. dulc. Scrupul. j. m. d. ad Vitr. ut Singul. hor. vel ſemihor. Uncia una & ultra capiatur. Vel ſumat æger omni bihor. Drachm. unam & ultra ſequent. ℞. Syrup. Acetoſitat. Citr. Papav. rhead. ā. Unc. iß. Mucilag. Sem. Cydon. aqu. Plantag. fact. Unc. duas M. d. ad Oll. vel ex decocto hordei & Syrup. Rib. paretur Julapium ; vel ex aqu. Endiv. & Julepo Roſaceo & ſimilibus. Nonnunquam & ſequens vel ſimilis alius pulvis ſingul. 3. vel 4. horis cum una ex modo dictis Aquis ad Scrup. ij. exhibitus prodeſſe poteſt : ℞. Rad. Alth. Bol. Armen. Amyl. ā. Drachm. ij. Sacch. Roſac. Unc. ſemis, Nitr. .pt. Scrup. ij. M. F. Pulv. ſubt. ad ſcat. Mixtura ſi ægro arrideat ; ℞. Aqu. Scorzon. Lactuc. aa. Unc. iij. Syrup. Rib. Viol. aa. Drachm. ij -- iij. Lap. Hæmatit. Drachm. ij. Nitr. .pt. Scrup. j. M. d. ad Vitr. ut omni hora aliquot cochlearia ſumat. In horum nunc atque ſimilium uſu æger pergere debet, donec circumſtantiæ hæmorrhagiæ & vulneris, vel etiam poſt hæc effecta relicta, alia indicent, quæ quoniam vel ad vulnerum pertractationem in genere, vel ad caſus ſingulares nimis ſpectant, in hac Diſſertatione ampliorem expoſitionem non exigunt. Filum itaque abrumpo & confero me ad gratum operis

F I N E M.

